HÜR BİLEK

HAKKA SAYGI AHDE VEFA

YIL : 1 — SAYI : 16 ★ İDAREHANE : ANKARA CADDESİ İZZETTİN HAN No. 22 21 AĞUSTOS 1948 CUMARTESİ ★ FİATI 10 KURUŞ

Bir devlet fabrikasının feci durumu

Kayseri Bez Fabrikasının Halini Açıklıyoruz

Fabrikanın işçi evlerinin yüzde 80 inde memurlar ve bodrumlarda da işçiler oturuyor - İmtiyazlı işçiler - İşçinin yüzde 70 inden fazlası 8-30 kuruş saat ücreti almaktadır - Sağlık müdürü, mürakebe edeceği bir müessesede nasıl doktorluk yapar?

Acaba bu işlerden idareciler malûmattar değil mi? Eğer öyle ise, işte yazıyor ve bekliyoruz!

İki yıla yakın bir zamandır gerek talebe ve gerekse işçi olarak çalışmakta bulunduğum Sümerbank'ın Kayseri Bez Fabrikasında bizzat şahit olduğum veya işittiğim haksız ve yolsuz işleri hatıra kabilinden not etmiştim.

Uzun zaman bu işlerin düzelmesini bekledim. Bütün işçiler gibi. Ne yazık ki değil düzelmek, düzeleceğini gösterir bir emare dahi göremedik. İnsanın aklına şu soru geliyor:

— Acaba bu işlerden idareciler malûmattar değil mi?... Eğer öyleyse, işte yazıyor ve bekliyoruz...

★

Fabrikanın bugünkü durumunu inceleyebilmek için ana davaları birer birer ele almak iktiza etmektedir.

İş yerleri, işçinin yetiştirilmesi, işçi geçim seviyesi, işçi sağlığı, işçi sigortaları, işçi durumu ve işçiye olan alâkayı birer birer ele alalım.

İş yeri:

Çalışmakta bulunduğumuz fabrika esas itibarile sıhhi olarak yapılmış ise de ihmal yüzünden (aspiratör, vantilâtör) gibi sıhhi tesisler şimdi muntazam çalışmamaktadır. Bu sebeple iplik ve dokuma gibi şubelerin havası tebdil edilememektedir. Çok tozlu olan telef, tahar ve harman, hallaç kısımlarında ise son zamana kadar işçiye maske vermemiş bir kaç ay önce dağıtılan maskelerin ehemmiyet ve kullanılması işçiye öğretilmemiştir.

Ekseri seksiyonlar üç posta olarak çalışmaktadırlar. Bu postalar 7 - 15, 15 - 23, 23 - 7 saatlerinde giriş ve çıkış yapmakta olup erkence gelen işçiye iş zamanına kadar barınılacak bir yer temin edilemediğinden bu işçiler yazın sıcakta güneş altında ve kışın da yağmur ve soğukta fabrika önünde açık arazide beklemek mecburiyetindedirler. Bu hususta müteaddit defalar, gerek sendika ve gerekse işçiler tarafından yapılan müracaatlar semeresiz kalmıştır. Bu iş acaba binlerce lira sarfedilerek meydana getirilen futbol takımlarından daha mı az ehemmiyetlidir.

İşçinin yetiştirilmesi:

İşçi, iş başında mesleki hususlarda tenvir ve teşvikten âzade bırakılmıştır. Fabrikanın açmış olduğu meslek kursuna az miktarda usta muavini alınır ve üstün körü talim ve terbiyeye tâbi tutulur. Bu yüzden bu usta muavinlerinin hiç birisi tam randıman verecek kimseler değillerdir. Bu itibarla ellerine az para geçer ve taahhütleri biter bitmez fabrikadan ayrılarak istikballerini başka sahalarda ararlar. Usta muavinleri tatmin edilseler, bunların verecekleri randıman da o nisbette artar ve hiç biri fabrikayı bırakmak istemezler. Fabrika kalifiye işçiyi kendisine bağlayamadığından yüz binlerce lira zarar görmektedir. Bu hususu delil ve sebeplerile birlikte yazımın sonlarına doğru açıklayacak ve isbat edeceğim.

İş saatleri haricinde ise işçiyi kültürel sahada yetiştirecek okuma zevki aşılayacak ve spora teşvik edecek teşebbüsler yoktur. Yaz günlerinde fabrikanın havuzunda yapılan eğlencelerden şef ve memurlarla usta ba-

(Devamı Sahife 5 de)

Fabrika hekimleri ve İşçiler

Yazan: Rebii BARKIN

Umumi Hıfzıssıhha kanununun 180 inci maddesine göre 50 den fazla işçi çalıştıran iş verenler işçilerinin sağlıkları ile ilgilenmek mecburiyetindedirler. Büyük iş yerleri revir ve hattâ hastahane açmak suretile bu mecburiyet ve mükellefiyeti yerine getiriyorlar. Bazı büyük fabrikalarda örnek olacak derecede mükemmel hastahaneler görüyoruz. Fakat böyle nümunelik fabrika hastahaneleri maalesef azdır. Çok iş yerlerinde, kanuni mükellefiyet sınırları içinde olmalarına rağmen hastahane filân açılmamıştır. Fakat işin asıl feci tarafı 50 den yukarı işçi çalıştıran orta büyüklükteki iş yerlerinde görülen durumdur. Umumî hıfzıssıhha kanununun âmiri hükmü zayıf ve vuzuhsuz olduğundan bir çok fabrikalar bu mükellefiyeti yerine getirmek için ayda 25-30 lira gibi bugünkü yaşayışa göre hiç denilebilecek ücretli mukabilinde doktor istihdam etmektedirler. İnsanın buna inanmıyacağı gelir ve bir doktorun ayda 25-30 lira gibi bir ücrete nasıl razı olduğuna hayret edilir. Fakat burada hayret edilecek şey doktorun az ücrete nasıl razı olduğu değildir, bunun izahı kolay: Doktor o civardaki bir kaç fabrikanın hekimliğini almıştır. Gününün bir, bir buçuk saatini bunlara hasredebilir, işin hayret edilecek tarafı doktorlarımızın vicdanlarının bu işe nasıl katlandığıdır. İşçilerin bugünkü hayat şartları içinde aldıkları gündelikler malûm ve bu para ile geçinmek cidden müşkül olduğundan işçilerimiz gıdasızdır, bakımsızdır ve bu yüzden her türlü hastalıkların yerleşmesine müsait bir bünyeleri vardır. Bir fabrika doktoru her hangi bir şikâyetle karşısına gelen işçiyi adam akıllı muayene etmek,

(Devamı Sahife 2 de)

Yedikuledeki Şişe ve Cam fabrikasının işçileri ile kim alâkadar olacak?

150 İşçinin bir işçi mümessili bile yok!

Çalışma müdürlüğü ne ile meşgul?

Yedikulede 150 işçisi olan küçük bir şişe ve cam fabrikası vardır. Sağlık Müdürlüğünce yaptırılan röntgen muayenesinde bu 150 işçiden ikisi açık tüberkülozlu çıkmıştır. Yaptığımız bir tetkikatta fabrika işçilerinin durumu hakkında şu malûmatı elde ettik:

İşçiler günde sekiz saat 1400 derecelik hararet karşısında çalışmaktadırlar. Fabrika seri halinde istihsalden ziyade piyasanın günlük durumuna göre istihsal yapmakta bu yüzden de bazı inkitalar olmaktadır. Götürü iş üzerinden para alan işçiler bu inkita anlarında büyük bir zaruret içinde kıvranıyorlar. Esasen götürü iş alan ustanın eline ancak günde 4 lira geçiyor. Diğer işçiler tabiatiyle bu paranın yarısını bile zor alabiliyorlar. Fazla mesai ve primleri olmıyan bu işçiler aynı zamanda fabrikadan sosyal yardım da görmemektedirler. Gördükkleri bütün sosyal yardım işleri sigortalarının mahdut yardımından ibarettir.

Bu 150 işçiden hiç birini her hangi bir sendikaya mensup değildir. İşçi mümessillerinin Paşabahçedeki İstanbul Şişe ve Cam İşçileri Sendikasıyla yaptığı iltihak görüşmeleri, işçi mümessillerinin fabrikadan çıkmasıyla akim kalmıştır.

Bugün bir işçi mümessilinden dahi mahrum olan bu işçiler, kendilerini içine alacak bir sendikaya girmek arzusuyla yanmaktadırlar.

İstanbul şişe ve cam işçileri sendikasının kendileriyle aynı branşa mensup olan bu işçilerle alâkadar olmasını ve onları da kendi aralarına almalarını temenni ederiz.

İhtiyarlık sigortası kanun tasarısı hazırlandı

İşçiler 60 yaşında bu haktan faydalanabilecekler

İhtiyarlık sigortası primi yüzde 6 olacak, bunun yarısını işçiler, yarısını işverenler ödeyecek

Ankara (Özel) — İhtiyarlık si-gortası kanun tasarısı Çalışma Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır. Tasarı yakında Başbakanlığa gönderilecektir.

İhtiyarlık sigortasından diğer sosyal sigortalar gibi İş kanununun tatbik edildiği işyerlerindeki işçiler faydalanacaklardır.

Yalnız, tasarının 26. maddesi, İş kanununa tâbi olmıyan işyerlerinde çalışan işçilerin sendikalar vasıtasiyle ihtiyarlığa karşı toplu olarak sigorta olmalarına imkân vermektedir.

İhtiyarlık sigortası için, sigortalı işçinin aylık kazancının % 6 sı nisbetinde prim ödemek lâzımdır. Bu primin yarısını işçi, yarısını da işveren verecektir. Meselâ aylık kazancı 100 lira olan işçi, sigorta kurumuna her ay 3 lira ödiyecek, iş veren de ayrıca 3 lira verecektir.

İhtiyarlık gelirinden faydalanmak için şu şartların bir araya gelmesi lâzımdır:

a) 60 yaşını doldurmuş olmak,

(Devamı Sahife 2 de)

CÜCENMECE YOK!

DAKİKANIN DEĞERİ

İstinye doklarında çalışan işçiler sabah saat 8 de işbaşı yaparlarmış. Fakat 8'i 1 dakika geçe kart basan işçinin 1 saatlik parası kesilirmiş.

Kasımpaşa un fabrikasında da aynı usul tatbik mevkiine konmuş.

İşte iftihara değer bir olay!

Demek bizde de artık dakikanın kıymeti anlaşılmış. Fakat, bu sert rejime işçiden değil, müdürlerden başlamak lâzım.

NOKTA

AHMET NARCI ANKARAYA GİTTİ

Kayseri (Özel) — Kayseri Tekstil sanayii işçileri sendikası başkanı Ahmet Narcı 17-8-948 salı sabahı işçi davaları üzerinde çalışma ve Ekonomi Bakanlıkları ile temas da bulunmak üzere Ankaraya hareket etmiştir. Kendisine işçilerden Kemal Yılmaz refakat etmektedir.

İşçi Sigortaları Genel Md. nün gazetemize beyanatı

Sigorta İdaresi Beyoğlunda işci hastanesine elverişli bir bina buldu, bina satın alınıyor

Bir müddetten beri şehrimizde bulunan yeni İşçi Sigortaları Kurumu Genel Müdürü Dr. Cemal Kiper tetkiklerini bitirmiş ve perşembe günü Ankaraya hareket etmiştir. Dr. Cemal Kiper Ankaraya hareketinden evvel kendisiyle görüşen bir arkadaşımıza şehrimizdeki tetkikleri hakkında şu malûmatı vermiştir:

Bina ve Hastahane Meselesi

— Kurumumuza daha müsait bir bina bulmak ve hastane meselesiyle geldiğim gündenberi uğraşıyorum. Muhtelif han, otel ve binalar gördük en son olarak Hüdavendigâr hanı için görüştük. Bina Anadolu Sigorta şirketinin elinde bulunuyor. Bu binayı temin edebilseydik alt katı Ofis alacaktı, diğer katları da tamirat gördükten sonra hastane olmağa elverişlidir. Bundan başka Beyoğlunda Alman hastanesinin arkasında yedi katlı denize nazır, güzel manzaralı bir bina bulduk. Umumi hastalık sigortası kanunu çıkıp ta bü-

(Devamı Sahife 2 de)

Hadiseler Karşısında:

Bizde Balık Kuyruktan Kokar

Geçenlerde İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin tertip ettiği vapur gezisine, biri şimdi çekilmiş olan üç Bakanla bir çok Umum Müdürler iştirak etti. Bakanlar işçilerin arasına girdiler, bir arkdaş gibi konuştular, dertleştiler. Birbirine soran işçilere rastgeldim:

(Yahu, şu Bakanmış!) öteki (yok canım nasıl olur?) bir başkası cevap veriyor: (Evet gözüm, ben resminden tanıyorum). İşçiler hayret içinde, devletin en üst makamını işgal eden kimseler, kendileri gibi hal ve tavırlarla aralarında yer almışlar, onlarla hemhal, dertleşiyorlar diye. İşçinin bu hayretine sebep nedir? Çok basit. Devlet teşkilâtının hükûmet merkezi dışındaki memurları kendi makamlarında hükûmet merkezinin en büyük memurların yapamadığı cakayı yaparlar. Meselâ İstanbulda bir müdürün yanına işçi haddinemi düşmüş girebilsin? Hele bazı müdür azmanlarının hususî kalem müdürleri vardır. Odalarının bulunduğu koridorlarda hademeler köylerdeki azılı jandarma çavuşları gibi yol kesmiştir, koridora gelenin üstüne çullanırlar, (buradan değil! O kapıya git! Çekil oradan! Hızlı konuşma! Kimi istiyorsun! Müdür bey gelmedi! Bilmiyorum ne vakit gelir!) En sert tondan böyle hitaplarla karşılaşırlar. Allah adamın işini vilâyetlerdeki devlet kapısına düşürmesin! Adamı alimallâh canından bezdirirler.

Geçen hafta Çalışma Bakanı Haliç Fenerinde İşçi Sendikaları Birliğinin merkezine geldi, işçilerle samimî bir hasbıhal yaptı. Söz grev lokavta geldi. Sendika sözcüsü İstanbulda gizli ve açık lokavtlar yapıldığını söyledi Bakan celâdetle çıkış yaptı, teşkilâtından sordu (Neden mahkemeye vermiyorsunuz?) Bu konuşmada gördüm ki Bakan kuvvetli ve azimkâr, kanunların yerinde, sür'atli ve ciddiyetle tatbikini istiyor, teşkilâtı ise nane molla! Bir adım atarken bin defa düşünüyor.

Vapur gezisinde işçiler Ulaştırma Bakanı ile görüşürlerken de ayni kanaati edinmişler. Biri bana dedi ki; Bakan ateş gibi, ah memurları da böyle olsa! Bunu görünce adam düşünüyor: Ortalıkta burnumuzun direğini kıran bir koku var, balık kokuyor ama balık baştan kokar derler, bizde o galiba kuyruktan kokuyor!

T. SEVEN

Sigorta idaresi Beyoğlunda işçi hastanesine elverişli bir bina buldu

(Baş tarafı Sahife 1 de)

yük bir işçi hastahanesi yapıncıya kadar, bu binayı satın alarak hastane olarak kullanacağız. Binanın alım meselesini yönetim kurulunda görüştükten sonra Bakana arzedeceğiz. Fakat bütün çalışmalarımıza rağmen maalesef kuruma münasip bir bina bulamadık. İlk fırsatta daha iyi bir binaya taşınacağız.

Yalova İşçi Nekahethanesi

— Yalova tetkiklerinizin intibalarını rica ediyorum.

— Yalovada Sağlık Bakanlığının yaptırdığı Yalova İşletmesine ait bir bina gördük. Mühendis, yalnız temel kısmını sağlam buldu diğer kısımlar çürük çıktı. Bu binayı Sağlık Bakanlığından aldığımız takdirde temelin üst kısmını yeniden yaparak işçiler için bir nekahethane ve müzmin romatizmalı işçiler için banyo ve fizik tedavileri için kullanmak istiyoruz.

— Bina ve hastane meselesinden başka işlerle de meşgul oldunuz mu?

— Bu işlerle beraber ayni zamanda kurumumuzun İstanbul şubesinin işlerile de meşgul oldum ve kurumu iyi işler bir vaziyette buldum. Bununla beraber daha süratli ve daha müsmir iş görmesi için lâzım gelen tedbirleri alacağız.

— Sendika ve iş yerlerini gezdiniz mi?

— Çok arzu etmeme rağmen maalesef iş yerlerini ve işçi sendikalarını gezmedim. Hastane ve bina meselesiyle fazla meşguliyetimiz buna sebep oldu. Ankaradan, bu satın alacağımız binalar için muayyen müddetler almıştım. Bu müddet içinde bu meselelerin halledilmesi lâzımdı. İlk fırsatta sendikaları ziyaret etmek benim için büyük bir bahtiyarlık olacaktır.

Yeni Çalışma Programı

— Genel Müdür olmanız dolayısiyle kurumda neler yapmayı düşünüyorsunuz?

— Ankaraya gidince âcil olan bu bina ve hastane işlerini hallettikten sonra kurumumuzun şimdiye kadar edindiği bütün tecrübelerden istifade ederek bir çalışma programı hazırlıyarak, ele alacağımız her işi tamam olarak yapmağa gayret edeceğiz. Bu program işlerin ehemmiyeti ve müstacelliyeti göz önünde tutularak hazırlanacaktır. Şimdi elimizde âcil mesele olarak hastane işi var. Eğer bu sene zarfında hastaneyi açabilirsek 1948 senesinde büyük bir iş başardık diyebiliriz.

— Verem meslek hastalığı sayılacak mı?

— Umumi Hastalık Sigortası kanunu çıktıktan sonra bu mesele de halledilmiş olacaktır. Bu kanun çıkıncıya kadar ise, halı hazırda bir çok veremli işçiler, hastalık meslekten oldu diyerek bize geliyor. Bunların ekserisine yardım ediyoruz. Hastalığın meslekten olup olmadığını tayin için işçinin çalıştığı iş yerinin sıhhi şartlarına bakıyoruz. Eğer iş yeri verem âmili olmağa müsaitse meseleyi işçinin lehine hallederek hastalık başka bir sebepten olmuş olsa dahi meslekten olmuş sayıyoruz. Esasen bütün meseleleri işçinin lehine olarak hal, kanunları yine işçinin lehine olmak tefsir etmeğe taraftarız ve böyle hareket ediyoruz.

A. TUĞRUL

HAFTANIN YAZISI

Az, fakat öz...

Pazar günü, İstanbul Deniz İşçileri Sendikasının İstinye şubesini ziyaret ettik. İlk görüşte bizi yadırganmıyan çok sevimli bir binaları var. Yeni tanıdığım şube yönetim kurulu üyeleri de cana yakın, sempatik arkadaşlar. Fakat, hemen ilâve edeyim ki, dertleri çok!

İstinyede geçirdiğimiz iki saat bir çok bakımlardan enteresan oldu. Burada da sendika hareketine gösterdikleri anlayışsızlıktan şikâyetçiler.

Sendika, üyelerine kışlık kömür ve odun temin edeceğini ve taksitle vereceğini bildirmiş. Fakat, tüccarla anlaşamamışlar. Bu havadis İstinyede duyulunca bazı işçiler sendikaya kızarak iktifa etmiye kalkmışlar.

İşçinin, bugünün hayat şartları karşısında çektiği geçim müşkülâtını takdir ederiz. Yüz kişide, belpeşin para ile alacak kudrettedir.

Bunun için, sendikaların yapacakları işler arasında üyelerinin geçim darlığına çare bulmak da vardır. Bu işi, kooperatifler kurmak veya kooperatiflere başlangıç teşkil eden teşebbüslere girişmek suretiyle yapmalıdır. Fakat, sendikalar mesailerini hassaten bu işlere tahsis ederlerse sendika asıl gayelerinden uzaklaşmış olur.

Sendikaya, kömür dağıtamadı diye gücenmek en büyük insafsızlıktır. Her işçi şöyle düşünmelidir.

«Sendika diye ayrı bir şahıs yoktur. Bizim bir araya gelmemiz sendika denilen hükmi şahsiyeti yaratır. Ve bu manevi şahsiyet, biz hakiki şahısların vücudü ile kaimdir. Sendika idarecileri muvakkattir. Onlar gider yenisi gelir. İdarecilere kızıp sendikadan ayrılmak gülünçtür. Çünkü, sendikanın ömrü, bizim ömrümüz gibi kısa olmamalıdır. Sendikadan biz faydalanmasak bile, çocuklarımız ve onların çocukları fayda göreceklerdir. Sendikanın bugünkü çalışması iyi değilse, bunun mes'ulü yine biziz.»

Ekseriyet böyle düşünürse sendikalar yaşayabilir. Yoksa bir süs olmaktan ileri gitmez.

Sendika idarecilerine düşen vazife de:

İşçiyi, sendikaya kısa ve günlük menfaatlerle bağlamamak. İşçiye şöyle demek lâzım:

«Arkadaş, eğer sendikaya kömür almak için giriyorsan vazgeç. İyi bil ki, sendikadan uzun zaman bir menfaat göremiyeceksin. Bize, şuurlu üye lâzım.»

Böyle yapınca sendikanın üye sayısı 1000 olacak yerde 500 olur. Varsın olsun! Bu bir kayıp değil kazançtır. Çünkü, kömür alamıyacağı için sendikaya girmeyen o 500 kişi, sendika için bir yük ve angaryedir. Yeni kurulmuş sendikaların bu yükü taşımıya kudreti yoktur.

İş keyfiyette değil kemiyettedir. Az olsun, öz olsun. İyi talim ve terbiye görmüş küçük bir ordu, başı bozuk kalabalıktan nasıl kuvvetli ise; şuurlu, disiplinli, feragat sahibi az üyesi olan bir sendikada, sendikayı kömürcü dükkânı zannederek, kızınca istifa eden, hırsı geçince tekrar giren çok üyeli sendikadan öylece kuvvetlidir.

S. SELEK

Fabrika hekimleri ve işçiler

(Baş tarafı Sahife 1 de)

derdine gitmek ve iyi bir teşhis koyabilmek için ciddi gayret sarfetmelidir. Çok defa ehemmiyetsiz gibi görünen şikâyetlerin altından mühim hastalıklar çıkar.

Halbuki fabrika doktorlarının işçilerle gerektiği gibi meşgul olmadıklarına dair mütemadiyen şikâyetler işitmekteyiz. Ekserisi memur olan, ayrıca da muayenehanesi bulunan bir hekimin mecburiyet ve hususi tababatten ayırabileceği mahdut saatler dört beş fabrikanın doktorluğunu yapmasına müsaade edilince vaziyetin böyle olacağı tabiîdir.

İşittiğimize göre iş kanununun 62 inci maddesi gereğince Çalışma Bakanlığında kurulan Bakanlıklar arası komisyonun hazırladığı bir tüzük ile bu mesele halledilecek imiş. Ayni semtte bulunan küçük iş yerleri birleşip esaslı bir doktor tutabileceklermiş. Doktorların nasıl istihdam olunacakları ve revirlerin ve diğer sağlık tesislerinin nasıl kurulacağı da bu tüzükte gösterilecekmiş. Bu tüzüğün bir an evvel yürürlüğe girmesini temenni ederiz. Fabrika doktorlarının bugünkü durumda işçilere faydalı olamadıkları bir hakikattir. Geçenlerde Eyüpte vaki olan ve bütün işçi muhitini teessüre sevkeden hâdise bunun misalidir. Mesele ciddî surette ele alınmağa değer umumi hıfzıssıhha kanunundaki bu mükellefiyet bir süs olsun diye kuvvetlenmişd eğildir!

HAMİYETLİ BİR İŞÇİNİN DENİZ İŞÇİLERİ SENDİKASINA TEBERRUU

İst. Deniz İşçileri Sendikası Haysiyet Divanı Başkanı Bahri Sonüstün geçenlerde doğan bir kızı için sendikası tarafından verilen yardımı sendikasına teberrü etmek suretiyle iade etmiştir. Bahri Sonüstüne bu hareketinden ötürü sendika arkadaşları alenen teşekkür etmektedirler.

Yedikule, Bakırköy ve Çubuklu Şişe Cam Fabrikaları birleşiyor

Memleketimizde cam buhranının hüküm sürdüğü, şişeleri keserek su bardağı yaptığımız günlerde âdeta birer millî müessese olarak kurulmuş olan küçük şişe ve cam fabrikaları bugün buhranlı günlerini yaşıyorlar. Hem ithal mallarına karşı korunmak hem de aralarındaki rekabete bir nihayet vermek için kurtuluş yolunu birleşmekte gören Yedikule, Bakırköy ve Çubuklu şişe ve cam fabrikaları mümessilleri arasında bu hususta müzakereler başlamıştır.

On, on beş güne kadar bir anlaşmaya varılarak müşterek bir şirketin kurulacağı söyleniyorsa da bu işin pek kolay olmıyacağı tahmin ediliyor. Çünkü birleşecek olan bu küçük fabrikaların her birinin ayrı ayrı iddiaları vardır. Kurulacak şirkette her biri daha üstün bir durum elde etmek arzusundadır. Bugün geçirdikleri buhrandan kendi sermayeyeleri ile beraber, yanlarında çalıştırdıkları işçilerde mutazarrır olan bu küçük müesseselerin karşılıklı bir anlayış ve fedakârlıkla bu birleşmeyi tahakkuk ettireceklerini ve böylelikle memleket cam sanayiinde hayırlı bir hamle yapılacağını ümit ederiz.

Istanbul Garsonlar Sendikasının Toplantısı

«★»

Sendika Yüzde 10 meselesinin halli için teşebbüse geçti

İstanbul Garsonlar Sendikası çarşamba günü Taksim Eftalibos gazinosunda ilk toplantısını yapmıştır. Yüze yakın garsonun iştirak ettiği toplantıyı Sendika Başkanı İsmail İnan açmış ve arkadaşlarına Sendikanın şimdiye kadar olan faaliyetini anlatmış ve izahlarına şöyle devam etmiştir:

— Garsonlar cemiyeti sıhhat muayene cüzdanlarını verirken hastane aidatını da aldığı halde bu parayı hastahaneye vermemekte ve arkadaşlarımız hastaneye gittikleri zaman aidat vermedin diye muayene edilmeden geri çevrilmektedirler. Sıhhat muayene cüzdanlarının tevzi işinin sendikaya verilmesi için belediyeye müracaat ettik.

Bundan sonra % 10 meselesi için yapılan teşebbüsleri de anlatarak sözlerine şöyle devam etmiştir:

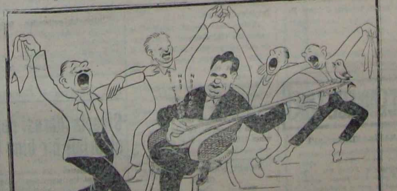
— Sendikamız hür bir teşekküldür, siyasetle uğraşmaz ve hiç bir siyasi parti ile alâkası yoktur.

Bundan sonra söz alan delegeler yüzde onları patronların kasalarına indirmesinden, yemek olarak artık ekmek kırıntıları ve çürük kabaklardan yapılan yemeklerin verilmesinden şikâyet etmişlerdir.

Bir garson da:

— Bugün Eminönü Tokatlı ve Belediye gazinosu gibi bazı müesseseler Türk tebaası olmıyan garsonları çalıştırıyorlar. Öz Türk evlâtları işsiz gezerken ecnebilerin işe alınmasına mâni olunmuyor demiştir.

Gazetelerden: Belediye vergilerine ö nemli zamlar yapıldı. Zamlar bazı vergilerde eski miktarın üç dört mislini bulmaktadır!

Borç bini aşınca ...

İstanbulda çalınmağa başlanan (zam) havası karşısında halkın nasıl hopladığının resmidir.

İst. Gıda Sanayii işçileri Sendikası

Genel kurulu yarın Sendika merkezinde toplanıyor

Yönetim kurulunun bir senelik çalışma raporu

Muhterem arkadaşlar,

1947 senesinin Şubat ayında meriyete giren (İşçi ve İşçi Sendikaları ve Sendika Birlikleri hakkındaki kanun) dan faydalanarak bu sendikayı kurmaya teşebbüs ettiğimiz zaman şehrimizde ve memleketimizin diğer bölgelerinde bir çok sendikalar teşekkül etmiye başlamıştı. Bu itibarla 1947 senesi Türk işçisi için çok uğurlu bir sene olmuştur. Gıda sanayiinde çalışan biz işçiler, diğer iş kollarında çalışan arkadaşlarımıza uyarak ve onlardan geri kalmıyarak vücude getirdiğimiz sendikamızla iftihar edebiliriz.

Sendikamız, bir aylık çalışmadan sonra 27-9-1947 tarihinde resmen teşekkül etti. Takdir edersiniz ki, bu iş kolay olmamıştır. İşverenlerin sendikalara karşı gösterdikleri muhalefet, bina bulmak, toplanmak, bir araya gelmek gibi müşküllerle karşı karşıya idik. Biz den evvel kurulmuş olan kardeş sendikaların müzaheretleri ve siz arkadaşlarımızdan aldığımız cesaretle saydığımız müşkülleri yenerek sendikamızı vücude getirdik.

Sendikamızın kuruluşunun ilk günlerinde, işçi arkadaşlarımızı teşebbüsümüzden haberdar etmek ve elimizdeki binayı içinde oturulur bir hale getirmekle meşgul olduk. Bazı arkadaşlarımızın hamiyet ve fedakârlığı sayesinde hemen hemen hiç usta parası vermeden binamızı tamir ettik.

Sendikamızın ilk zamanlar, işçi tarafından alâka ile karşılandığını burada şükranla anarız. İlk aylarda üyemiz sür'atle çoğalmıştır. Fakat çok geçmeden işverenlerin baltalama hareketine maruz kaldık. Evvelâ, Kasımpaşa Un fabrikasında çalışan kurucu arkadaşlarımız Galip Ekal bir bahane ile işten çıkarıldı. Bu üyenin hakkını aradık, ancak iş kanunu gereğince tazminatını verdirebildik. Maalesef işine iadesi mümkün olmadı.

Sendikamız, işverenlere karşı büyük bir anlayış göstermiş ve onlardan da aynı anlayışı istemiştir. Bunun için, iş kolumuza dahil bütün fabrikalara birer mektup yazarak, sendikamızdan çekinmemelerini, bir anarşi unsuru olmadığımızı, gayemizin istihsalin artmasına hizmet olduğunu bildirdik ve işçi haklarına riayet edilmesini rica ettik.

Fakat esefle söyliyelim ki, buna rağmen işverenler sendikamızı baltalamakta devam etmişlerdir.

Sendikamızın bugüne kadarki faaliyetini ve işverenlerle, hükûmetle olan münasebetlerimizi şöyle hülâsa edebiliriz:

1 — Ayvansaray Güven Çeltik fabrikası geçen sene 11 inci ayın başında günlük iş saatini 8 den 11 e çıkararak yine aynı yevmiyeyi vereceğini bildirmiştir. İşverenin tazyiki üzerine arkadaşlarımız iş şartlarında yapılan bu haksız değişikliğe boyun eğmiş ve haklarının aranması için sendikaya müracaat etmişlerdir. 6-11-1947 tarihinde keyfiyeti Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirdik. Çalışma Müdürlüğü bu mesele ile alâkadar olmak istemedi. Sendikamızın ısrarlı takibi karşısında sudan bir teftişle bizi baştan savmaya çalıştı. Bunun üzerine 4-12-1947 tarihinde Çalışma Bakanlığına baş vurduk. Ve iki gün sonra Çalışma Müdürlüğü harekete geçerek Güven Çeltik fabrikasında çalışan işçilerin haklarını işverene kabul ettirdi ve bunu bize 6-12-1947 tarihli yazısiyle bildirdi.

Bir ay süren mücadeleden sonra, bu fabrikada günlük iş saati 11 den 8 e indirildi ve işçiler, fazla çalıştıkları saatlerin parasını zaraları ile beraber toptan aldılar.

Bu teşebbüsümüzden 200 e yakın işçi fatdalanmıştır.

2 — Mumhane Un fabrikasındaki üyelerimiz günde 12 saat çalışıyorlar, iş elbisesi almıyorlar ve 2 liralık vergi muafiyetinden istifade ettirilmiyorlardı. Ayrıca, fabrikada duş tesisatı da yoktu.

İşverene bir mektup yazarak, kanunların vecibelerini yerine getirmesini bildirdik. Müracaatımızı iyi karşılıyan işveren taleplerimizi derhal yerine getirdi. Kendisine, gösterdiği hüsnü niyetten dolayı teşekkür ederiz.

3 — Güven Çeltik fabrikası, çalışma raporumuzun birinci maddesinde zikrettiğimiz teşebbüsümüzün neticesinden muğber olarak, Sendika üyelerini işten çıkarmaya başladı. 20-12-1947 tarihinde Mustafa Topaç ve Sabri Kılıcın işlerine son verildi. Çalışma Müdürlüğüne derhal müracaat ettik. Fakat, hâdiseler çorap söküğü gibi birbirini kovaladı. İşten çıkarma keyfiyeti 948 senesinin ilk ayının sonlarına kadar devam etti. İşveren nezdinde yaptığımız şifahî ve yazılı teşebbüslerimiz bir fayda sağlamadı. Hâdise hileli bir lokavttan başka bir şey değildi. Maalesef Bölge Çalışma Müdürlüğüne bunu anlatamadık. İş hayatını tanzim ile mükellef olan bu teşkilât bir çok arkadaşlarımızın sendika uğrunda kurban gitmesine seyirci kaldı. Hâdiseyi matbuat vasıtasiyle müteaddit defa protesto ettik, yine bir şey çıkmadı. Kurbanların sayısı gittikçe artıyordu.

Bu vaziyet karşısında işçiler sendikadan kaçmaya başladılar. Yeni üye kaydedemez olduk. Bu hâdiseye kadar üye sayımız sür'atle arttığı halde, artış birden bire durdu.

Nihayet bir beyanname hazırlıyarak Cumhuriyet gazetesinde neşrettirdik ve 2-2-1948 tarihinde beyannamesinin bir suretini Çalışma Bakanlığına gönderdik. Beyannamenin altına imza koymak suretiyle bizleri destekleyen, Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikası Başkanı Yusuf Sidal, Fatih Mensucat İşçileri Sendikası Başkanı Mustafa Şahin, Eyüp ve Haliç Mensucat İşçi Sendikaları Başkanları Hasan Tufan ve Yaşar İyidoğan'a huzurunuzda alenen teşekkür ederiz.

Büyük akisler uyandıran bu beyannameyi burada okumakta fayda görüyoruz:

Sayın Bakan,

Çalışma Bakanlığının kurulmasiyle, iş hayatı ile ilgili işleri düzenleme, yürütme ve denetleme yolunda girişilen teşebbüsler ve şimdiye kadar yapılanlar, işçi gözü ile iyi bir başlangıçtır. Bölge Çalışma Müdürlükleri, İş ve İş Bulma Kurumu, İşçi Sigortaları Kurumu gibi teşkilâtı ile Bakanlık görevini yapmaya çalışıyor. Fakat itiraf etmek mecburiyetindeyiz ki, bu teşkilâttan beklenilen netice hâlâ alınmamıştır.

İşin henüz başlangıcında bulunuşumuz aksaklıkları mazur gösterebilir. Türk işçisi, kadirşinas ve haksever olduğu için hiç bir zaman menfi bir zihniyetle hareket ederek fena ile beraber iyiyi de kötülemez. Ancak son günlerin bazı olayları işçiyi büyük bir ümitsizliğe kaptırmış bulunmaktadır. Bu ümitsizlik, belki de memleket hesabına bir muvaffakiyetsizliğe sebep olabilir. İşçi ve iyi bir vatandaş olarak bütün hüsnüniyetimize rağmen korktuğumuz netice tecelli ederse, bunun günahı hem Bakanlığımıza, hem de Türk işçisine yüklenecektir. Onun için hakikati efkârı umumiye müvacehesinde siz Bakanımıza duyurmayı bir vicdan borcu saydık.

İşçi ve işveren Sendikaları ve Sendikalar Birlikleri hakkındaki kanunun 20-2-1947 tarihinde B. M. M. tarafından kabulü ile yurdumuzun sanayi merkezi olan yerlerinde müteaddit işçi sendikaları kurulmaya başladı. Ankara radyosunun bir yayınından öğrendiğimize göre memleketimizde şimdiye kadar 45 işçi sendikası teşekkül etmiştir. Bu sendikaların 20 den fazlası İstanbulda olup birbirleriyle daima temas halindedirler. Sendikalarımızın, henüz beklenilen gelişmeyi bulmadıkları muhakkaktır. Buna rağmen sendikaların, İngilterede 45, Almanyada 30 senede kurulup geliştikleri ve bizim sendikalar kanunumuzun kabulünden bu yana 11 ay gibi kısa bir zamanın geçmiş olması nazarı itibara alınırsa Türk işçisinin teşkilâtlanma kabiliyetinin ne kadar yüksek olduğu meydana çıkar. Yalnız, sendikaların işçinin ve memleketin kendilerinden bekledikleri meyvayı ne zaman verebilecekleri, üzerinde ısrarla durulacak bir noktadır. Zira bugünkü şartlar altında işçi sırf kendi vasıtalariyle ve hemen hemen devletin himayesinden mahrum olarak sendikasını geliştirmeye çalışmaktadır. Gerçi halen yürürlükte bulunan İş Kanununun bazı maddeleri, Umumî Hıfzıssıhha kanununun çalışma hayatı ile ilgili maddeleri, İşçi Sigortaları kanunu ve bazı nizamname ve talimatnameler sa'yin istismarını kısmen önliyecek mahiyettedirler. Fakat bütün bu iyi hükümler de teftiş ve mürakabenin noksanlığı ve cezai müeyyidelerin zayıflığı yüzünden çok defa işçinin yararına kullanılmamaktadır. Bu iddiamıza, sendikalar tarafından Bakanlığımıza yapılan bir kaç müracaat misal teşkil eder kanaatindeyiz.

5018 sayılı Sendikalar Kanunu bizim için en kıymetli bir inkişaf âmili olabilirdi. Bu kanun mer'iyete girdiği zaman çok ümide kapılmış ve sevinmiştik. Nitekim, büyük bir iştiyakla sendikalarımızı kurmaya koyulduk. Fakat şu kısa zaman ümitlerimizi öldürmeye kâfi geldi. Çünkü, yukarıda da kaydettiğimiz gibi sendikalar her türlü müsbet himayeden mahrumdur. Burada, Bakanlığımızın dosyalarında da mukayyet olan bir vak'adan bahsetmek çok yerinde olur.

Buçel T. A. Ş. nin Ayvansarayda bir bulgur ve çeltik fabrikası vardır. Bu fabrikada işçiye iş elbisesi verilmezdi, hamam yoktu, hastalanan işçiye bakılmazdı, sıhhî şartlar bozuktu ve 8 saatlik ücretle işçiler 11 saat çalıştırılırdı. Sendikamız, kanuni bir hak ve vazife olarak bu feci vaziyeti ele aldı, İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğü, müteaddit müracaatlarımıza rağmen bir ay bu iş ile alâkadar olmadı. Bunun üzerine hâdiseyi Bakanlığımıza aksettirdik. Ancak bundan sonra İstanbul teşkilâtınız harekete geçip iş saatlerinin normal hadde indirilmesini ve işçilerin bir kaç aylık fazla mesaileri karşılığının ödenmesini temin etti.

Şu netice ilk bakışta bir muvaffakiyet gibi görünmektedir. Faka,t adı geçen fabrikada çalışan işçiler de, sendika da yapılan teşebbüsten faydadan çok zarar gördüler. Hak aradığımıza da nadim olduk. Zira İşveren bu hâdisenin acısını kıyasıya bir şekilde çıkarmakta gecikmedi. Şimdi, Ayvansaray Güven Çeltik ve Bulgur fabrikalarında sendikamıza üye olan işçiler üçer üçer işten çıkarılıyorlar. Bu halin önlenmesi için Bölge Çalışma Müdürlüğüne baş vurduk. Hâlâ bir netice yok. İş veren açıkça bütün otoriteye meydan okuyor.

Bir kaç gün önce sendikamızı bir gazetenin muhabiri ziyaret etmiş ve ertesi gün gazetede işçilerin grup halinde resmi intişar etmişti. Aynı işveren bu fotoğrafta resimlerini gördüğü iki işçisini derhal fabrikadan kovdu.

Görülüyor ki, sendika kurmakla öyle bir batağa girmişiz ki, her hareketimizde biraz daha saplanıyoruz. Sendikaya üye olmak üzere merkezimize gelen konserve işçileri. bu hâdiseler önlenmedikçe kimsenin sendikaya girmeyeceğini söylediler.

Sayın Bakan, bu hal önlenemez mi?

İstanbuldaki müdürleriniz ve müfettişleriniz, İş kanununun 13. maddesini ileri sürerek yapılacak bir şey olmadığını söylüyorlar. Halbuki aynı kanunda yapılacak öyle şeyler var ki, bunların hiç birini işveren yapmıyor ve teşkilâtınızdan da müsamaha görüyor. Yapılacak çok şey var. Fakat, Bölge Çalışma Müdürlüğü sanki bunların yapılmamasına ahdetmiş. İşçi kanun adamı değildir. Ancak onun da görebileceği ve aklının ereceği işler yok mudur. İşte bu da kabul edilmiyor.

Sendikamıza gönderdiğiniz çalışma mecmualarının birinde selefiniz sayın Sadi Irdağın, Beynelmilel çalışma konferansında söylediği şu sözleri okuduk: (Türk sendika kanunu tatbikatta müsbet neticeler vermiştir. Memleketin her yerinde büyük kadrolu sendikalar kurulmuştur. Sendikaların devlet ve işveren teşekkülleriyle olan münasebetleri tam bir ahenk içinde cereyan etmektedir.)

Sayın Bakan, 24 Kasım 1947 de Jale köşkünde toplanan Orta Doğu Çalışma konferansında zatıâliniz de şöyle demiştiniz:

(Sendikalar, sendikalar federasyonu hakkındaki son kanun, işçilere menfaatlerini korumak ve fikri ve maddi gelişmelerini her türlü siyasi müdahalelerden âzade bir halde sağlamak üzere teşkilâtlanmak imkânını vermektedir. Kanunun yayınlanması üzerine bu alanda görülen inkişafa en büyük önemi atfetmekteyiz.)

Biz sendikalar kanunundan şikâyetçi değiliz. Bu kanunla arzulanan inkişafı bulabiliriz. Grev hakkı da istediğimiz yok. Yalnız kanunun bize bahşettiği hakları kullanabilmemiz temin edilsin yetişir. Biz grev yapmıyoruz. Fakat işveren pekâlâ lokavut yapabiliyor. Bu öyle tertip ediliyor ki, kanunda yapılan tarife uymadığı için kimse ses çıkartamıyor. Elimizdeki mevzuatın, işverenin bu serbest hareketlerine mâni olacak hükümleri ihtiva ettiğine eminiz. Yeter ki, Bakanlığınız teşkilâtı, işverenin hiyleli teşebbüslerine karşı elindeki imkânları daha az olan işçiyi ezdirmeyecek bir zihniyetle hareket etsin. Teşkilâtınızın böyle bir zihniyete sahip olmadığını, şimdiye kadar işçinin bir çok şikâyetlerine rağmen, hiç bir işverenin kendilerinden şikâyet etmemelerinden anlayabilirsiniz. Eğer bütün işverenler, hakşinas ve insaflı da, yalnız işçiler haklarını ve vazifelerini bilmeyen mütecaviz kimselerse buna bir diyeceğimiz yoktur.

Üyelerimiz bu günkü şartlar altında sendikadan ümitlerini kesmiş olduklarından sendikayı feshetmeyi düşünüyorlar. Yakın zamanda, İstanbul Gıda Sanayii İşçileri Sendikasının kendi kendini feshettiğini işittiğinizde şaşmamanız ve sebep aramamanız için bunu şimdiden zatıâlinize arzederiz.

Bu beyanname siyasî çevrelerde, matbuatta ve işçi arasında geniş ölçüde akis yaratmış ve tesirini göstermiştir. Çeltik fabrikasında işçi çıkarma hâdisesi durmuş, çalışma teşkilâtı dikkat ve faaliyetini artırmış ve bir müddet sonra kadrosu takviye edilmiştir.

İşlerine nihayet verilen üyelerimizi, fabrikaya iade ettirmek imkânsız olduğundan ancak tazminatlarını ödettirdik ve işverenin ısrarla vermek istemediği bonservislerini verdirttik. Yine esefle açıklamak mecburiyetindeyiz ki, işveren kanunu hiçe sayarak bonservislerde işçilerin çalıştıkları müddetleri az göstermiştir. Bunun için işvereni mahkemeye verdik. Yakın zamanda hâkimin önünde hesap verecektir.

4 — Güven Çeltik fabrikasında çalışan 14 üyemiz 1941 denberi yaptıkları fazla mesai paralarının işverene ödettirilmesini sendikadan istediler. 20 bin liralık bir dava olan bu iş için İstanbulun en tanınmış avukatlarından İhsan Mukbil Onger'i şimdilik Sendikadan 150 lira gibi cüz'i bir ücret ödemek suretile tuttuk. Dava kazanıldıktan sonra, avukat ücretini dava sahipleri vereceklerdir. İş mahkemeye intikal etmiştir.

5 — Buçel T. A. Ş. ne ait Beşiktaş un fabrikasındaki üyelerimiz 8 saatlik ücretle 12 saat çalışmakta, kendilerine ücret pusulası verilmemekte idi. Bundan başka işçi mümessilleri yoktu. 2 liralık vergi muafiyetinden faydalanmıyorlardı. Ve hamam veya duşları olmadığı gibi iş elbisesi almıyorlardı.

Bu hususta yaptığımız teşebbüsler neticesinde işveren bu hakları tanımış ve Bölge çalışma Müdürlüğü 16-12-948 tarihli yazısı ile keyfiyeti sendikamıza bildirmiştir.

6 — Ayvansaray, Kasımpaşa, Hasköy ve Balat un fabrikalarını-

(Devamı sahife 4 de)

İstanbul Gıda sanayii işçileri Sendikası

Genel kurulu yarın sendika merkezinde toplanıyor

(Baştarafı sahife 3 de)
da müteahhit hesabına çalışan hamalların fazla mesai paralarını ve iş elbiselerini, uzun bir mücadeleden sonra verdirmeye muvaffak olduk.

Bu işçilere, 11 saat çalışmaya başladıkları zaman müteahhit fazla mesai karşılığı olarak saatte 30 kuruş ödemişti.1947 yılı ağustos ayından itibaren bunu 40 kuruşa çıkarmıştı. Halbuki, işçi yevmiyeleri 4, 3.5 ve 3 lira idi. Bu vaziyete göre % 25 fazla mesai zamları ile birlikte 4 lira yevmiye alan işçilere fazla çalıştıkları saatler için 62,5 kuruş, 3.5 lira yevmiye alanlara 54 kuruş, 3 lira yevmiye alanlara ise 46 kuruş ödenmesi icap etmekte idi.

Sendikamızın gayreti ile işveren bu hakkı tanımıştır.

7 — Ayvansaray, Balat, Hasköy ve Kasımpaşa un fabrikalarında çalışan işçilerin bugünkü hayat pahalılığı karşısında geçinemediklerini ileri sürerek işçi yevmiyelerine zam yapılmasını talep ettik. İşverenlerle bu hususta yaptığımız görüşmeler 1 aydan fazla sürdü ve nihayet toplu iş ihtilâfına lüzum kalmadan Ayvansaray, Balat ve Hasköy fabrikaları işçi ücretlerine % 15 bir zam yapmayı kabul ederek bu zammı yaptılar. Zamdan bütün işçiler istifade ettiler. Kasımpaşa un fabrikası ise zam yerine ikramiye vermek suretini tercih etti. İşçilere şimdiye kadar senede bir aylık ikramiye verilirken bundan sonra 2,5 aylık ikramiye verilecektir. Bu da diğer fabrikaların yaptikları zamma tekabül etmektedir.

8 — Sibir yağ fabrikasında çalışan işçilerin ziyaa uğramış olan bir çok haklarının iadesi için geçen ayın ortalarında teşebbüse geçmiş bulunuyoruz. Henüz bir netice almadık, fakat muvaffak olacağımıza eminiz.

9 — Sendika yüzünden işden çıkan 13 üyemize 191 lira 25 kuruş, askere giden 2 üyemizin ailelerine 30 lira, ölen 1 üyemizin ailesine 30 lira yardım yaptık.

10 — Üyelerimizi ve ailelerini parasız muayene ettirmek için bir sendika doktoru temin ettik. Doktora ayda 30 lira yol masrafı veriyoruz. Haftada 3 gün ikişer saat sendika merkezinde üyelerimiz ve aileleri muayene olmaktadır. İlk muayene 2-4-948 tarihinde başlamış, bugüne kadar 43 hasta muayene edilmiştir. Sendikamız ecza dolabında en lüzumlu ilâçlar mevcut olup, hastalarımıza ücretsiz verilmektedir.

11 — Sendikamıza karşı lâkayt kalan yağ, çikolâta, bisküvi, şekerleme imalât işçilerine sendikanın varlığını duyurmak için gazetelere ilân verdik, bir çok arkadaşlarımızı bu fabrikalardaki işçilerle temas etmek üzere vazifelendirdik. İşçi mümessillerine mektuplar yazarak görüşmek üzere sendikamıza davet ettik. Bir ara muhtelif fabrikalardan işçiler müracaat ederek giriş kâğıdı aldılar. Fakat Çeltik fabrikalarındaki hâdise çıkınca, bu arkadaşlar korktuklarını ve bilâhare gireceklerini bildirerek sendikamıza bir daha uğramadılar.

12 — Sendikamız kurulduğundan beri diğer işçi sendikaları ile işbirliği yapmış ve teması hiç bir zaman kaydetmemiştir. Yapılan sendikalar arası toplantıların hepsine katıldık.

17 sendikanın mümessillerinin katıldığı bir karma komisyonda İş kanununu aylarca inceliyerek işçi aleyhine olan hükümleri tesbit edip Çalışma Bakanlığına bildirdik. Bu çalışmalarda sendikamız da his sesine düşen vazifeyi yapmıştır.

Çalışma Bakanı 1948 Mart ayı iptidasında İstanbula geldiği zaman yine 17 sendika mümessilleri toplanarak Bakana sunulacak 26 maddelik bir dilek listesi hazırladık ve kendisine verdik.

13 — 16 sendikanın iştirakiyle İstanbul İşçi Sendikaları Birliğini kurduk. Bu birliğin teşekkülünde sendikamız ilk teşebbüsü yapanlar arasındadır. Birliğin bütün çalışmalarına katılmaktayız ve bir üye olarak bağlı olduğumuz birliğe karşı bütün vecibelerimizi yerine getirmekteyiz.

Birliğin halen bir hukuk müşaviri ve avukatı vardır. Bundan böyle, üyelerimiz hiç bir müşkülâta uğramadan ve ücretsiz olarak hukukî işlerini Birlik avukatına gördürebileceklerdir.

Muhterem arkadaşlar,

Yapılan işler, yapılması icap edenlerin yanında hiç denecek kadar azdır. İlk kuruluş senemiz olduğu için ancak bu kadar yapılabilmiştir. Yeni seçilecek arkadaşların daha çok çalışacaklarına, daha iyi neticeler alacaklarına eminiz.

Bizim vazifemiz bugün sona ermiş bulunuyor. Yerimizi alacak arkadaşlara şimdiden başarılar dileriz.

Yaptığımız işlerde sizlerin büyük hisseniz vardır. Siz olmasaydınız ve bizi desteklemeseydiniz hiç bir şey yapamazdık. Sendikaya gösterdiğiniz yakın alâkadan dolayı hepinize ayrı ayrı teşekkür eder, sizleri saygı ile selâmlarız.

İstanbul Gıda Sanayii
İşçileri Sendikası
Yönetim Kurulu

1947 - 1948 yılı bütçesi

GELİR

Gelirin Nev'i	Lira	Kr.
Üye aidatından	1737	95
Teberru	760	10
Borç	100	00
Yekûn	2598	05

GİDER

Giderin Nev'i	Lira	Kr.
Üyelere yardım	551	25
Bina kirası	550	00
Tenvirat, teshinat	40	00
Demirbaş	275	50
Kırtasiye, matbu evrak	144	80
Neşriyat, propaganda	48	00
Posta	6	35
Birliğe ödenen aidatlar	39	20
Müteferrik masraflar	91	06
Yekûn	1746	16
Borç	100	00
Bankada nakit	650	00
Veznede	101	89
Yekûn	2598	05

1948 - 1949 yılı tahmini bütçesi

GELİR

Gelirin Nev'i	Lira	Kr.
Geçen yıldan devir	751	89
Üye aidatından	2600	00
Teberru	400	00
Yekûn	3751	89

GİDER

Giderin Nev'i	Lira	Kr.
Üyelere yardım	1350	00
Bina kirası	600	00
Tenvirat, Teshinat	50	00
Demirbaş	350	00
Kırtasiye, Matbu evrak	120	00
Neşriyat, propaganda	250	00
Posta	10	00
Birliğe ödenecek aidat	120	00
Müteferrik masraflar	151	89
İhtiyat para	750	00
Yekûn	3751	89

Arada sırada :

Denizyollarındaki işçilerin hali pürmelâli!

Gazetelerde «Detroit» kaynaklı Reuter ajansının bir haberi yayınlamıştır.

Muhabir bu haberinde Ford fabrikasında çalışan 116.000 işçinin saat ücretlerine 13 sentlik bir zammın yapıldığını, bu zammın kumpanyaya 32 milyon dolara mal olacağını söylemektedir.

Bizim paramızla 32 milyon dolar 96 milyon lira etmektedir.

Her ne kadar fabrika sahiplenin böyle bir fedakârlığa katlanışlarının sebebi Amerikada hüküm süren grevlerden ileri geldiği söylenmekte ise de; bizim için önemli olan, bu memlekete işçinin hak ve hukukunun müdafaa edilmekte olduğudur.

Zamdan ötürü kumpanyanın katlanmak zaruretinde olduğu 96 milyon lira tutarın karşısında ben; bizim fabrikaları ve buralarda çalışan binlerce işçiyi düşündüm. Ve misal olarak ta Devlet Denizyollarına ait fabrikaları ele almağı faydalı buldum.

Henüz dedikodusu soğumayan, şu mahut gemi alışverişleri ve tetkik seyahatleri, tahkik seyahatleri nihayet mürakabe seyahatleri neticeleri; yüz binlerce lirayı denize atan bu devlet müessesemiz tezgâhlarında çalıştırdığı işçilerine bir buçuk yıldan beridir hiç bir zam yapmamıştır.

Esasen bu fabrikalarda çalışan işçilerce ilgilenmiyor dense yeridir

Çünkü; iş kanununa göre Devlet müesseselerinde çalışan işçilere 6 ayda bir iş başı elbisesinin verilmesi icap eder.

Kanun; yağlı ve kirli işlerde çalışmalara verilir dediğine ve Deniz yolları fabrika, havuz, atölyelerinde çalışanlar yağ, pas ve gemi ambarları ile makine dairelerinde çalıştıklarına göre işbaşı tulumlarını almaları gerekirken öğrendiğimize göre;

1939 dan yani «Denizbank» zamanından beri burada çalışanlara tulum verilmiş değildir.

İşçiye verilmesi gereken giyim hususunda cephesi bozuk olduğu görülen bu müessesenin işçisine verdiği ücretleri tetkik edilecek olursa manzara yürekler acısıdır.

Ömrünün 25 yılını bu tezgâhlarda çürütmüş bir işçinin aldığı saat ücreti 98-110 kuruş arasındadır ve bu ücreti ancak 8-10 ustabaşı alır. Haftada normal 48 saat çalışan bu işçinin ayda eline geçen aylık 120-140 lira arasında değişir. Üç ayda bir neşredilen geçim endekslerine göre 2 çocuklu bir işçi ailesi vasati 250- 300 lira ile geçinebilir denilmektedir. İşçinin aldığı ücretle endekse göre 1/2 fark vardır.

Ulaştırma Bakanı sayın Gülek nasıl memur tensikatı işinde yakından alâkadar oldu ve 382 memurun vazifelerini iade etti ise Devlet Deniz yolları camiasına unutulan işçi kütlesi ile de alâkadar olsa iyi olur. Nasıl şimdi memur memursa o zaman işçi de memnun kendisi de memnun olur.

Yoksa:

Bir atalar sözünü biraz değiştirip hatırlatmak isterim.

«Almà işçinin ahını çıkar aheste aheste» MUZAFFER DAYSAL

Hikâye

SONSUZ HAYAL

Yazan: Naci TERZİ
İst. Deniz İşçileri Sendikasından

Onu hiç bir aşk bu kadar uzun zaman oyalamamıştı. Biçare dostum bana gelinceye kadar, bin çiçekten bal alan arılar gibi idi.

Öyle idi, zira ömür zincirinin en seyyal bir çağında... 19 yaşında... dalgalı saçlarının örttüğü dik alnı, ruhunun masumiyetini aksettiren bir saflıkla harelenirdi. Geniş ve güçlü omuzları aşk perisini çıldırtacak kadar ona yakışırdı. Kalın ve hüzün dolu bir sesi vardı.

— Bana: söyle ağabey, sevgilimi beğendin mi? derdi. Ah onu ne kadar çok seviyorum diyordu.

İlk zamanlar ona sevgisini itirafa cesaret edemiyordu. Bu bir cesaret değildi. İnsan ruhlarının en manasız ve en budalaca bir hissi idi. Gurur. «... Hem dostum haksız değildi. Ağlar gibi bana:

— Nasıl söyliyeyim? Ya bana bir ağabey şefkati ve bir hami gözü ile baktığını söylerse. Ya bana derse ki, «sonsuz bir hayal ummanına saplanmışsın.»

Evet bunlar olağan şeylerdi. Zira sevgilim, Julide, Julide diye gece gündüz haykırdığı sevgilisi, kışın Şişlinin azametli dekorları içinde, yazın ise Büyükadanın yer yüzü cennetlerinde, Alkazar bahçelerinden daha güzel ve daha gölgeli hayabanlarında yaşardı. Bir prens debdebesi ve prenses hülyaları ile...

Bir gün, Haziran güneşinin yer yüzünü mülâyim ve rengârenk bir tülle örttüğü ve hayatın bütün cazibesi ile manalaştığı ve bedbahları melâl dalgaları ile boğduğu bir gündü. Bir günkü genç kalpler yaşamak ve aşk iksirini içip sarhoş olmak arzusu ile yanıp tutuşmakta idi. Büyükada mor bir çarçaş örtüsü gibi lekesiz, sakin Marmara sularının okşayan dalgaları ile yıkanırken ve sanki ta uzlaklardaki dağ silsilelerinin erişilmez zirveleri ile öpüşen masmavi semanın ortasında gururla kabarmıştı.

Sahiller neşveli çığlıklarla dolu idi. Büyükada mor bir çarşaf örtülü... levent boylu delikanlılar... Tango sesleri, vals, nağmeleri ile sahilin çınladığı bir gün, Yürükali plâjında oturuyorduk. Ben kasvetimi dağıtmak için bir sigara yakmıştım. O sigara içmezdi. Çünkü sporcu idi. Bir an dostumun sarardığını gördüm, ölümün gölgesini görmüş gibi sararmıştı. Dudakları titriyor, elleri derin bir ihtilâç içinde idi. «İşte ağabey dedi, geliyor». Fakat kim geliyor? Gelen kim? Ölümün hayali mi? Yoksa kıyamet mi yaklaşıyordu? Anlıyamamıştım.

Ben bir çocuk gibi tecessüs içinde idim.

— O geliyor dedi. Ah! «bilmem ki ne yapmalı?»

Zavallı dostumun o anda duyduğu ıstırabı terennüm edebilmekten kalem âcizdir. Hangi ıztırap bunun kadar asil ve hangi ıztırap bunun kadar titrecidir?

Sevgilisi gök mavisi renginde bir etek ve mimozalar kadar manalı bir sarılıkla dalgalanan bir bluz giymişti. Oturttuğumuzu görmemişti. Yanında küçük bir çocuk vardı. Edalı yürüyüşünde şen ve gamsız insanların bütün lâkaydisi okunuyordu. Yürüyor değil şiir besteliyordu sanki... Kıvırcık saçlarının örttüğü yumuşak omuzları, her adım atışında ekzotik bir raksla kımıldıyordu. Alnı dimdik ve başı semaya doğru kalkmıştı. Hayata tevekküle, kâinata ve her şeye meydan okuyordu... Her şeyi istihza ve istihkar ediyordu sanki...

Tavrında azamet ve debdebenin bütün manası sinmişti.

Dostumu severdim. Daima ıztıraplarına ortak olurdum. Şimdi ise büsbütün acıdım. Sanki gurur ve azametin kurbanı olacağından sonsuz bir keder içinde idim. O hâlâ titriyordu. Bu halde duramazdım. Ona yardım etmeli idim. Fakat nasıl?

«— Sen bana bırak dedim» ve oturduğum yerden kalktım. Kararım kat'i idi. Dostumu hüzün ve keder içine atan bu aşk ve güzellik mabudesini çevirip içimi boğan galeyanı yüzüne haykıracaktım. Dostum da buna çok sevinmişti.

«— Julide hanım bir dakikanızı lütfetmenizi rica edeceğim» dedim. Yanına yaklaştım, fakat beni de ayni heyecan ve hicap sarmıştı.

— Fakat dedi, siz kimsiniz?

«— Ehemmiyeti yok dedim. Ben sadece sizi seven biri namına bir kaç söz söyliyeceğim, tabii müsaade edersiniz.»

— Bilirim Haluktan bahsedeceksiniz, değil mi?

— Evet Julide hanım, dostum sizin için ıstırap içinde kıvranıyor. Merhamet ve himmet dilenmek için değil, kalbinizdeki hisleri daha fazla gizlememek için yalvaracağım. O - fakat ben... diye kekeledi. Hayır inkâr etmeyin Julide hanım ben her şeyi biliyorum.

İnsanlar iradeleri ile aşklarını boğazamazlar, böyle bir şey hayatı ve ömrünün tâ kendisini boğmak demektir. O ise güç bir iştir.

Sesim gam dolu idi. O yüzüme baktı ve manasını anlıyamadığım bir tebessümle müsaade istedi.

(Devamı sahife 6 da)

Kayseri bez fabrikasının halini açıklıyoruz!

(Baş tarafı Sahife 1 de)

...ğılar istifade ederler ve işçiler buraya sokulamazlar. İşçiler için de bu gibi toplantılar temini veya memur ve işçi diye sınıf ayrılmaması için yapılan teşebbüsler akim kalmıştır. Fabrikada 80 - 100 ciltlik bir kütüphane mevcut ise de burada Cumhuriyet Halk Partisinin talimatnameleri ile yerli ve tercüme bir kaç roman, Almanca ve Rusça bir kaç mesleki kitap vardır. Türkçe yazılmış bir tek mesleki kitap bulamazsınız. Esasen kütüphane ayni zamanda lokal olarak kullanılmakta dışarıya kitap verilmemektedir. Bu suretle işçi kahvehanelerde vakit öldürmekte fikri ve bedeni inkişaftan mahrum kalmaktadır.

İşçi meskenleri:

Fabrika işçileri için yapılan evlerde 272 si apartman dairesinde 80 ni de borurum odalarında olmak üzere 352 aile oturmaktadır. Evler sıhhi ve matluba muvafık ise de bunlara % 80 nisbetinde memurlar yerleştirilmiş, ancak % 20 si usta, usta başı ve işçilere tahsis olunmuştur. Sıhhi evlerden istifade eden işçiler % 8 i geçmemektedir. İşçiler 3-8 aile efradı ile gayri sıhhi bir bodurum odasında barınmaya mecbur kalmışlardır. 80 bodurum odasını işgal eden işçi ve ailelerinin durumları dikkati çekecek kadar acıklıdır. Karı koca, yetişmiş kız ve erkek çocuklar bir odada yatmaktadırlar. Bu vaziyette ahlâkın ne büyük bir tehlikeye maruz bırakıldığı açık bir hakikattir.

Ev tevziatı da, oldukça enteresandır. Ev tutabilmek için bir dilekçe ile müracaat edilir. Dilekçeler güya sıraya konur ve ev boşaldıkça işçiye verilir. Nazari olarak vaziyet böyledir. Bir de bunun ameli tarafı vardır. Dilekçe ile müracaat etmiş olmak ehemmiyeti haiz değildir. Ev şu sıraya göre tevzi edilir: 1) Yabancı memurlar, 2) Yerli ve evi olan memurlar, 3) Ustabaşı ve ustalar, 4) Sporcular, 5) Artistler, 6) İltimaslı işçiler ve nihayet 7- işçiler.

Yukarıda sıhhi evlerde % 8 nisbetinde işçi ailelerinin oturduğunu söylemiştim. Bunlar pek eskiden yerleşenler olup bilâhare bir kısmı bodurumlara çıkarılmak istenmiş hattâ bu yüzden mahkemeye verilen işçiler bile olmuştur. Fakat yüksek adalet hakikati meydana çıkarmış ve hakkı işçiye teslim etmiştir.

Hülâsa memur işçiye nazaran gerek maddi ve gerek manevi bakımdan %500 tatmin edilmiştir. Her sahada unutulan işçidir. Müessese biraz da işçiyi düşünse ne olur?

İşçinin geçim seviyesi:

Bugünkü geçim şartları altında işçinin geçim durumu nazarı itibara alınacak en ehemmiyetli bir noktayı teşkil etmektedir. Bizzat yaptığım incelemede ve vilâyet hakem kurulunun son ihtilâf dolayısile yaptığı tetkikatta işçinin % 70 inden fazlasının 8 - 30 kuruş arasında saat ücreti aldığı meydana çıkmıştır. Zam olarak işçiye verilen miktar 2, pek az olarak ta 5 kuruşu geçmemektedir. Yıllarca hayatını bu işe vakfeden işçi 2 - 5 senede beş kuruş zam alırken diğer taraftan bir senede 5 - 6 defa zam alan, saat ücreti bir seferde 15 - 20 kuruş birden artan artist ve sporculara pek çok tesadüf edilmektedir. Bu acıklı tabloya son bir facia daha ekliyorum:

Fabrikanın 13 yıllık daimi işçileri arasında saat ücreti 30 - 35 kuruşu geçmiyen kıyamet kadar işçiye rastlanır.

İşçinin sağlık durumu:

Fabrikanın sıhhi teşekkülleri gayet mükemmel ise de alâkasızlık ve intizamsızlık yüzünden sıhhi işler gayet ağır gider. Doktor kadrosu şöyledir:

1) Baş tabip, ayni zamanda dahiliye mütehassısı, 9-12 ve 16-18 arasında fabrika revirinde vazife görür. 5 saat çalışır. 2) Kadın dahiliye mütehassısı klinik ve kreşe bakar. 3) Dahiliye mütehassısı, 17-18 arasında yarım saat vazife görür. Vilâyetin sıhhat müdürüdür. Mürakabesi altında bulunduracağı bir sıhhat yurdundan maddi menfaat temin eden bu sıhhat müdürünün kontrolünden ne dereceye kadar faide umulacağı tahmin edilebilir. 4) Diş tabibi 9-12, 16-18 arasında mesai yapar. 5) Röntgenci ayni şekilde. 6) Operatör 14.30 ile 18 arasında çalışır.

Bu izahattan anlaşılacağı gibi gece gündüz çalışan fabrikada bir nöbetçi doktor dahi mevcut değildir.

Klinik muayeneleri görülmeğe değer! Yüzlerce işçi ve işçi ailesi bir çırpıda muayene edilir. Üstün körü bir reçete yazılır. İlâcın dahi kullanılacağı doğru dürüst izah edilmez.

Fabrikada sayı itibarile kâfi miktarda doktor bulunduğu halde işçi sağlığının gerektiği gibi korunmaması ne kadar acıdır. Bir veremli ancak üçüncü devresinde sanatoryoma gönderilir. Sanatoryomdan dönebilenler bakımsızlık yüzünden ölüme mahkûmdurlar. Son yapılan umumi dahili ve röntgen muayenesinde 283 işçinin sıhhi durumu hastalığa müsait veya hasta olarak çıkmıştır. Hiç bir hastalığı bulunmayan ve sapa sağlam fabrikaya giren bu işçileri idare, mukavelelerini feshetmek suretile işden çıkarmağa tevessül etmiş ise de sendikanın müdahalesi sayesinde önlenmiştir. Sendika ile fabrika arasında bu hasta işçilerin tedavisi hususunda bir anlaşmağa varıldığı halde bu anlaşma hükümlerine fabrika maalesef riayet etmiyerek işçileri çalışamıyacak yerlere vermek suretile işden çıkmağa zorlamıştır.

İşçiye verilen yemek gayet berbattır. Yemek tahsisatı küflü bulgur ve buna mümasil maddelere sarfedilir. Tur yağından yapılan plâvlar, neşret tiği koku yüzünden yenilmemektedir. Sendika ve işçi mümessillerinin müracaatı üzerine bir iki ay yemek listeleri işçiler tarafından tanzim edilmiş ise de üçüncü ay işçilerin yapmış olduğu liste kabul edilmemiş ve eski durum avdet etmiştir.

Gıda maddeleri satın alınırken mümkün olandan fazla hassas davranıldığı halde kimyevi muayenenin eczacı kalfası tarafından yapılması işi berbat etmektedir.

(Devamı var)

Vedat BAYDAR

Müsabakamız

Türk işçisinin hususiyetlerini bir cümlede, veciz bir şekilde en güzel ifade edecek işçiler arasında bir müsabaka açıyoruz. Müsabaka 23 Ekim 1948 Cumartesi günü sona ermiş olacak ve 30 Ekim 1948 Cumartesi günü çıkacak nüshamızda müsabakada kazananlar ilân edileceklerdir.

GELEN VECİZELER:

9 — Türk işçisi; memleketin temeli, milletin çelik mihveri medeniyetin mucididir.

Yusuf Ertopuz
D. D. Yolları Halkapınar
Cer Atölyesinde İşçi

★

10 — Türk işçisi Türk milletinin temel taşıdır.

Mustafa Niğdeli
Ereğli Sümerbank
Bez Fabrikası
Dokuma ustası

★

11 — Türk işçisi, Türk sanat ocağını ebediyen tüttürecek tek varlıktır; ve milletimin sağ koludur.

Kayseri S. B. Bez Fab.
İplik filit kamle ustası
Tahir Tümer

Konya Ereğli Mensucat İşçileri Sendikası

Ana tüzüğü

(Geçen sayıdaun demav)

...seler, adları, soy adları, işleri ve ev iş yeri müdürlüğüne bildirilir. Bu kimseler,e sifatlarını gösterir birer hüviyet varakası verilir.

Madde 28 — Sendikaya ancak yönetim kurulu başkanı veya toplu olarak yönetim kurulunun kendisi tem kurulunun kendisi temsil edebilir. Yönetim kurulu kendi azasından bir veya bir kaçına temsil yetkisi verilir.

Yönetim kurulunun yetki ve görevleri.

Madde 29 w Yönetim kurulu, sendikanın işlerini cemiyetler kanunu ve 5018 sayılı işçi ve iş veren sendikaları ve sendikalar birliği hakkındaki kanun hükümleri dairesinde yürütmekle mükellef olup aşağıda yazılı görev ve yetkileri vardır.

a) Sendikayı devlet daireleri, iş verenler ve diğer bilûmum özel ve tüzel kişiler temsil etmek,

b) İş bu ana tüzüğün on maddesinde teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak,

c) İş kanunu gereğince iş yerlerinde seçilecek işçi mümessilleri için sendika namına aday göstermek,

d) Sendikanın memur ve hizmetlerini kadrolarına göre istihdam etmek ve bunları lüzumunda değiştirmek,

e) Sendika bütçesinde ödenekleri tahsis olunan yerlerine sarfetmek ve sarfiyattan doğacak bütün sorumluluğu yönetim kurulu üyeleri olan on kişi arasında müştereken ve müteselsilen yüklenmek.

f) Genel kurula arzolunacak bütçeyi, çalışma ve hesap raporlarını hazırlamak,

g) Sayman üyenin en az üç ayda bir hazırlıyacağı hesap raporlarını gözden geçirmek, denetçilere inceletirmek ve onaylamak,

h) 34 üncü maddede yazılı defterleri muntazaman tutmak, muhaberatı idare ve dosyalarını tertip etmek,

i) Sendika mensuplarının kendi aralarında ve sendika ile iş verenler arasında karşılıklı danışma, saygı ve sevgiyi sağlıyacak ve sendika içinde inzibat temin edecek kararları vermek.

k) İş bu ana tüzük hükümlerinin ne suretle uygulanacağını gösterir talimatnameler hazırlamak,

l) Sendikaya mensup iki üye veya sendika ile iş verenler arasında çıkmış olan ihtilâflarda tarafları uzlaştırmağa çalışmak ve üyeler arasında çıkan ihtilâflarda bu teşebbüs fayda vermediği takdirde haysiyet divanını toplayıp işi bir karara bağlamak üzere bu divana havale etmek.

m) Sendika işçilerile başka sendikalara bağlı işçiler arasında çıkmış olan ihtilâfları, bunların bağlı bulundukları sendikaların yönetim kurullari ile temas tesis edip ihtilâfı gidermeye çalışmak.

n) Genel kurulu ve haysiyet divanının iş bu tüzükte yazılı hükümler dairesinde toplantıya çağırmak,

o) Üyelerin verecekleri aidatı muntazam toplamak ve diğer kaynaklardan gelecek gelirlerin tahsiline itina etmek.

(Üye aidatı en az elli kuruştur.)

Yönetim kurulunun çalışma tarzı

Madde 30 w Yönetim kurulu, en az on beş günde bir sendika idarehanesinde toplanarak gündemindeki konuları görüşüp karara bağlar. Sendika idarehanesinde resmi tatil künlerinden gayri her gün muayyen saatlerde yönetim kurulu üyelerinden en az bir kişi müracaatları kabul etmek üzere hazır bulunur. Ve bu saatler sendika idare merkezinin kapısında yazılı bulundurulur. Yönetim kurulunun kararlarından, bu kararlarda imzası bulunanlar sorumludur.

Madde 31 — Hastalık ve saire mecburi haller müstesna yönetim kurulununarka arkaya üç toplantısına gelmeyen üyeye başkan tarafından yazılı bir bildirim yapılır. Üye buna rağmen yine toplantılara gelmezse yönetim kurulundan çekilmiş sayılarak 25 inci madde hükmünce yedeklerden biri getirilir.

Madde 32 — Sendika başkanı her yerde ve her hususta sendikanın temsilcisidir. Hastalık veya bir özürü halinde bu süre içinde başkanlık vazifelerini başkan vekili yapar. Sendikanın mühürü yalnız başkanda durur. Başkan vekili tarafından muamelâtın idaresi gerektiği zaman buna verilir. Mühür ancak elinde bulunduğu kimsenin imzasını da havi olduğu takdirde muteberdir.

Madde 33 — Yönetim kurulu, mesleki ve idari her hangi bir işin incelenmesi için bilgisinden ve tecrübesinden fayda umduğu kimseleri danışma maksadı ile toplantısına çağırabilir. Bu zatlar kararlarda oy sahibi değildirler.

Defterler

Madde 34 — Yönetim kurulu tarafından aşağıda yazılı defterler tutulur:

a) Aza defteri: Sendikaya girenlerin hüviyetleri, giriş tarihleri, aylık veya yıllık para taahhütleri bu deftere yazılır.

b) Karar defterleri: Yönetim kurulunun kararları, tarih ve numara sırasiyle bu deftere yazılır. Ve kararların altı üyelerin imzalariyle tasdik olunur.

c) Gelen ve giden evrak defteri :Gelen ve gönderilen evrak tarih ve numara sırasiyle bu defterlere kayıt ve gelen evrakın asılları ile gönderilen evrakın müsveddeleri bu tarih ve numaralar altında dosyalarında hıfzolunur.

d) Demirbaş defteri: Sendikaya ait bütün menkul ve gayri menkul eşya bu deftere kaydolunur.

e) Varidat ve sarfiyat defteri: Sendika namına alınan bütün paraların alındıkları ve sarfolunan paraların verdikleri yerler sarih olarak bu defterlerde gösterilir. Ve varidat makbuzlarile sarfiyatın müsbit evrakı saklanır.

f- Kasa defteri: Sendikanın bütün nakit parası bu deftere kaydolunur ve alınıp verildiği muntazam yazılır.

g) Dip koçanlı makbuzlar: Sendika bütün varidatını dip koçanlı ve sıra numaralı makbuz mukabilinde alır. Müsamereler hasılâtı ile isimsiz gönderilen bağışlar varidat defterine meşruhat gösterilerek kaydolunur.

h) Bilânço ve hesabı kat'i.

Saymanın görevleri

Madde 35 — Sayman üye, mevzuata uygun usuller işbu tüzüğün ve yönetim kurulunun vermiş olduğu yetkilerle hesap işlerinin düzgün olarak yürümesine nezaret eder ve sendikaya ayrı bir muhasebeci tutuluncaya kadar bunları bizzat temin ile sarfiyatın bütçe dairesinde cereyanını sağlar. Aylık mizanlarla yıllık bilânçoların ve bütçe tasarısının hazırlanması saymana aittir. Bunları yönetim kurulunun tetkik ve tasvibine arzeder. Bütün masraf emirlerile her türlü ödenek makbuzlarını Başkanla birlikte imza eder.

(Devamı var)

— 13 —

BOLŞEVİK ZINDANLARINDA 12. SENE

Anlatan: *İ. T. A.* Yazan: *NAZMİ SEVGEN*

(Her hakkı anlatana aittir. Mehaz gösterilerek iktibas ve nakledilemez)

...paketlerinden başka bir şey yoktur. Bazan da meşhur kara ekmek.

İşçiler kooperatifin bu zenginliği ile?! alay ederek:

— Kooperatifle don arasındaki fark nedir?.. — Kakaya razniça, mejdu kooperatifou i ştanami?

— Kooperatifte yumurta bulunmaz, onda bulunur.

İşte bu da; meşhur işçi kooperatiflerinin onlar hakkında ne derece hayırlı bir müessese olduğunu gösterir bir veciz bir ifade.

Karabanovanın işçi kasabası oluşuna, Sovyet idaresinin de işçi hükûmeti diye nam aldığına göre burasının muntazam amele apartmanları, sağlık yurtları, bakım evleri gibi teşkilâtı ihtiva etmesi lâzım gelmez mi?. Hayır; yukarıda da dediğimiz gibi imparatorluk zamanında yapılmış bir kaç tuğla binadan başka işçinin barınabileceği bir yer yoktur. Bunlar da nazlısa, senelerce evvel, o zamanki icaplara göre yapılmış, iptidai, ahır gibi yerler. Bu çatılara sığışamayan işçiler etraftaki köylerde otururlar. Sabah, akşam 3-4 kilometre yol gitmeğe mecburdurlar.

İşçiyi eğlendirmek ve meşgul etmek için sözde bir işçi kulübü, sinema ve tiyatro var. Sinema ve tiyatro binası eski bir anbardır. Derme çatma bir sahnenin karşısına dizilmiş bir sürü kalas, her türlü konfordan, bu kabil müesseselerde bulunması icap eden en basit lesisierden tamamile mahrum, çırıl çıplak bir yer. İşte burası işçiye mahsus sinema ve tiyatro. Bedava değil. Yirmi beş kapik. Bizim para ile aşağı, yukarı 25-30 kuruş. Filmler, piyesler hep burjuvazi aleyhinde tertip edilmiş nesneler. Bu sebeple sinema ve tiyatro pek rağbette değildir. Şayet kırk bin bir, sansür edilmiş, zararsız olduğu anlaşılmış bir ecnebi film gelirse sinema taşar. Bunlar; Rus işçisi arasında komünizmin hiç tutulmamış olduğunu gösteren kıymetli tezahürlerdir.

İşçiler, rejimle meşgul değildir. Onlar milliyetlerini, an'anelerini muhafaza ederler. İyi havalarda akşam üzerleri delikanlılar. Garmaşka denilen akordiyonlarını ve balalaykalarını alarak dere boyuna giderler. Onları genç kızlar takip eder. Orada çalarak dans edilir, eğlenilir. Rus işçi hayatı; ölgün, neş'esiz ve hareketsizdir. Propaganda filmlerinde, tablolarında gösterilen işçi hayatile, hakiki işçi yaşayışı, bakımı, çalışışı arasında zerre kadar münasebet yoktur. Bunlar âmiyane tabirile mostralıktır. Moskovadaki dinamo fabrikası, Stalin otomobil fabrikası, Leningradda Putilof mühimmat fabrikası, lâstik fabrikası gibi bir kaç fabrika da hakikaten güzel tesisler vardır. Yabancılara buraları gösterilir, filmlerde buraları alınır, propaganda resimlerine buraları intikal eder. Ayni şehirlerdeki diğer fabrikalar eski hamam, eski tastır. Bakımsızlık, pislik, sefalet içerisindedir.

Bizim fabrikanın elektrik ustası komünist Galkin bile bazan dert yanardı bize. Çar zamanında senede 70, 80 gün muhtelif sebeplerle tatil yapardık, şimdi o kadar bayram göremediğimiz gibi istihsal emrile bazan pazarları bile çalışmağa mecbur tutuluyoruz der, çarlık zamanının hasretini çekerdi.

Muhtelif muhareblerde esir düşen Türk subayları Karabonavada kalmış, iyi hatıralar bırakmışlar. Türk olduğumu öğrenen Karabanovalılar bu tesirle beni çok sevdiler.

1 — Deli Petrodan evvelki kilise taraftarları.

2 — Deli Petronun ılâh ettiği kilise. Bu komünist ihtilâline kadar devam eder.

3 — Krasni Çerkof — Kızıl kilise.

Deli Petrodan evvelki kilise; çak eski Rus an'anelerine, din icaplarına kayıtsız ve şartsız bağlı olan, bu gelenekleri yaşatan kilisedir. Bunlar da geleneklere karşı derin bir taassup vardı, fedakârlık demezlerdi. Kiliseye siyaset giremezdi. Mensupları Rus nasyonalizminin, ortodoks dininin fedakâr muhafızları idi.

Deli Petro, kilisede de ıslâhat yaptı. Papasların sakallarını kesti, onlardan bir kısmını Kafkasyaya sürdü. Rus kilisesine siyasetin girişi on dokuzuncu yüzyıldadır. Rus kiliselerininaltın kakmalı parlak kubbeleri üzerinde salip bir hilâlin üstüne oturtulmuştur. Kilisenin siyasete âlet edilmiş olmasına bundan daha veciz ve beliğ bir işaret olabilir mi?

Rus klâsiklerinden Dostoyeskinin objektif görüşlerine rağmen «Dinevnik — Edibin günlük notları» isimli eserinde, İstanbulun Çar himayesinde bulunması lüzumunu yazması, yine onun dini hislerinin tesiriledir. Çar kilisesinin siyasetten ayrılmasınaTolstay da çok çalışmıştır. Birçok eserlerinde Çar kilisesini jandarma komutanı diye vasıflandırmıştır.

(Devamı var)

Sonsuz Hayal

(Baştarafı sahife 4 te)

— Küçüğü eve bırakıp biraz sonra gelirim dedi. Siz beni bekleyin.»

Dostumun yanına dönmüştüm. O ömrünün en büyük tecessüsü ile yüzüme bakıyordu. Ve ağlar gibi bana:

— Ne söyledi ağabeyciğim?

— Şimdi gelecek Halûk, üzülme söz verdi. Gelecek.

Biçare dostum derin bir nefes aldı, yüzü pembeleşti, hayata yeniden avdet etmiş gibi.

— Ah! Bilemezsin ağabey dedi. Buraya gelmeden önceki son günlerimiz ne güzel geçmişti. Beyaz mendilini dudaklarına götürüp öpüpor, boyuna saklıyordu, bana bakarak, getirdiği bir demet gelincikleri yüzüne sürüyor ve onları göz yaşları ile ıslatıyordu.

Bazan bana en yakın bir dost ve sevgili gibi, bazan da ise en uzak bir yıldız gibi kalıyor.

Değirmi çehresinin gölgeleri ile süslendiği uzun kirpikleri boş yere mı ıslanıyor? Bir muamma, bir bilmece, gölgelerde kalmış bir sır demeti sanki...

Onu eski Yunan tarihinin yaprakları içinde, heykelleri içinde, klâsik Roma estetiğinin cazibesi içinde bürünmüş gibi görüyorum. Sanki yer yüzünde başka kadın yokmuş gibi.

Dostum aşkın felsefesini yapıyordu, bilerek mi, bilmiyordum? Fakat aşkın ölçülmez kudreti ona bu sözleri söyletiyordu. Hayli beklemiştik. Lâkin Julide gelmedi. Gözlerimiz etrafı boş yere aradı.

— Üzülme aziz dostum, Juliden seni seviyor, fakat biçareyi öldüren, hislerini boğan gururdur. Bir gün gelecek, sizi dünyanın en mesut çiftleri olarak göreceğim» dedim.

— Ah! Benim canım ağabeyciğim, Tanrı bana o günleri gösterecek mi?

Aradan bir sene geçmişti. Bir sonbahar günü idi. Galata rıhtımının gürültülü, geniş caddelerinde büyük bir kalabalık vardı. Ege vapuru yolcularını alıyordu. Deniz durgun ve sular engin bir çayır gibi uzanıyordu.

Dostum rıhtımda idi. Beni neşeli bir çığlıkla kucakladı.

— İzmire gidiyor dedi. Halasına, bir ay sonra dönecek.

Kim diye sormadım bile. Ben biliyordum. Kalbinin dolup taştığı Julideden başka kim olabilir. Parmağındaki halkaya göz yaşı ile baktım. Nişanlanmışlardı.

— Bir ay sonra gelecek ağabey dedi. Düğünümüze gelmiyecek misin?

«— Gelmez olurmuyum dedim. Ben dostumun saadetinden saadet duyarım». Gözlerimde iki damla göz yaşı ile ayrıldım. Ağlıyordum, çünkü.

Sonsuz hayal, benim hayalimdi. Sonu gelmiyecek hayalim.. Kalbim boş ve manasız idi. Ruhum perişan ve keder içinde, düşüncelerim gibi.

İhtiyarlık Sigortası

(Baş tarafı Sahife 1 de)

b) En az 20 yıldan beri işçi olarak çalışmış bulunmak,

c) İşe girdiği tarihten 60 yaşını dolduruncaya kadar geçen her yıl için 210 günlük prim ödemiş olmak,

d) Son üç yıl içinde topyekûn en az 210 gün çalışmak ve primlerini ödemek.

Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışmaların hizmet müddetinin % 20 sine tekabül eden kısmı 60 yaştan tenzil edilecek ve bu işçiler ihtiyarlık sigortasından daha evvel faydalanacaklardır.

Bu tasarıda kanuniyet kesbetmeden evvel bazı değişikliklerin yapılacağı umulmaktadır.

HUR BİLEK
Haftalık Gazete

Sahibi:
İ. İ. S. Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden
Sabahattin SELEK
Basıldığı yer: DUYGU Matbaası

Yıllık abonesi: 5 liradır.
Geçmiş nüshalar 20 kuruştur.
Gönderilen yazılar neşredilsin veya edilmesin iade edilmez.
İş ve işçi arıyanların ilânları parasız neşredilir.

İLÂN TARİFESİ
2 inci ve 3 üncü sayfalarda santimi 1.5, son sayfada bir liradır.

Kongreye Davet

İstanbul Gıda Sanayi İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu Başkanlığından

Ana tüzüğümüzün 15 inci maddesi gereğince Sendikamızın Genel Kurulu 22 Ağustos 1948 pazar günü saat 14 de Sendika binasında toplanacağından bütün üyelerimizin gelmeleri rica olunur.

Gündem:

1 — Çalışma ve denetleme raporlarının okunması.
2 — Geçen yılın bütçesi ile gelecek yılın muhammen bütçesinin müzakeresi.
3 — Yönetim kurulunun ibrası.
4 — Yönetim ve Denetim kurullariyle Haysiyet Divanı seçimi.
5 — Dilekler.

İş ve İşçi Bulma Kurumu
İŞ VE İŞÇİ ARIYANLAR

İŞ, YAHUT İŞÇİ ARIYORSAN İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMU ŞUBELERİNE MÜRACAAT ET. BU ŞUBELER İSTEĞİNİ PARASIZ YERİNE GETİRİR.

KURUMUN ŞUBELERİ:

	Telefon No:		Telefon No:
Ankara Md.	13686	İzmir Md.	4842
İstanbul Ajanlığı	21942	Adana Md.	1152
İstanbul Md.	41367	Konya Md.	1152
Üsküdar Kolu		Eskişehir Md.	453
Aksaray kolu			
Eyüp Kolu		Bursa Md.	1963
Bakırköy Kolu	16 dan 104	Trabzon Md.	
Beşiktaş Kolu		Samsun Md.	